

Tisková zpráva

Názory na EU v středoevropském srovnání – léto 2017

- ⊙ S členstvím své země v EU vyjadřuje souhlas většina Poláků, Maďarů, Slováků i Čechů.
- ⊙ Obyvatelé všech čtyř visegrádských zemí hodnotí kriticky to, jaký vliv mají jejich země na rozhodnutí a jednání EU.
- ⊙ V případě vzniku tzv. vícerychlostní Evropy by Poláci většinou chtěli, aby se jejich země zapojila do skupiny úžeji spolupracujících a rychleji se integrujících zemí, Češi a Slováci se kloní spíše k volnější spolupráci a pomalejší integraci, v Maďarsku jsou podíly zastánců obou názorů téměř vyrovnané.
- ⊙ Češi, Slováci a v menší míře Maďaři i Poláci upřednostňují národní suverenitu před efektivností EU posilované na její úkor.

Zpracoval:

Jan Červenka

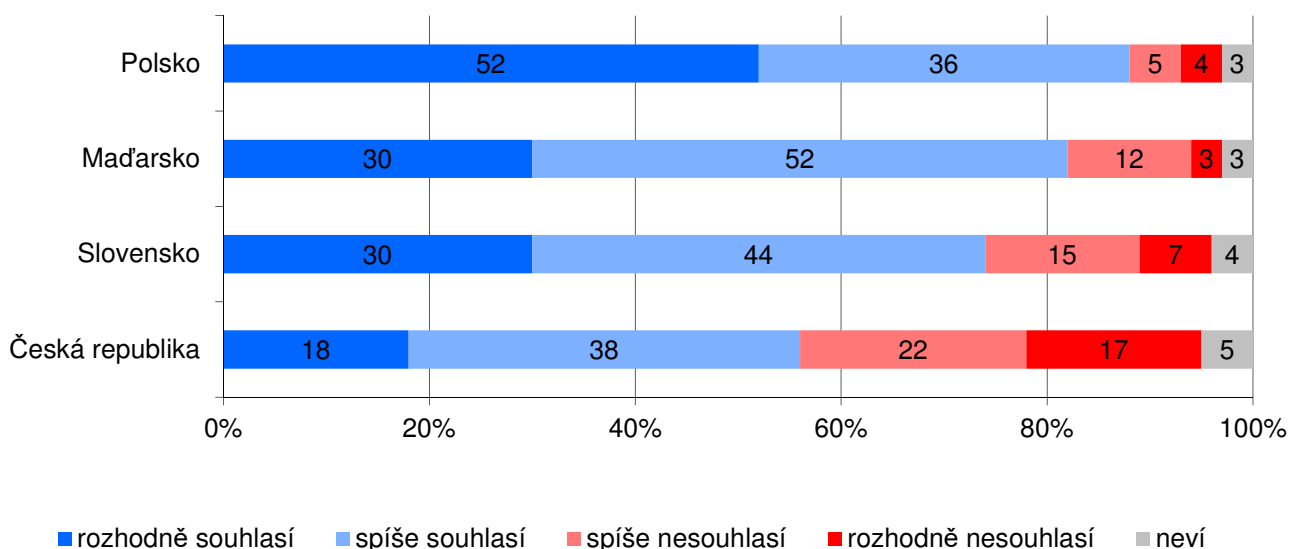
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V červnovém šetření CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., položilo všem dotázaným čtyři otázky zkoumající postoje k Evropské unii a k zapojení České republiky v ní. Pod zastřešením CEORG¹ v průběhu června a července byly srovnatelné otázky položeny i respondentům v Polsku², v Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

Graf 1: Souhlas či nesouhlas s členstvím země v EU⁵ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. - 18. 6. 2017, 983 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 1. - 8. 6. 2017, 1020 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 14. - 23. 7. 2017, 1017 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 5. - 4. 6. 2017, 1012 respondentů starších 18 let.

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatási Intézet és Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 1. až 8. 6. 2017 na reprezentativním souboru 1020 respondentů ve věku od 18 let.

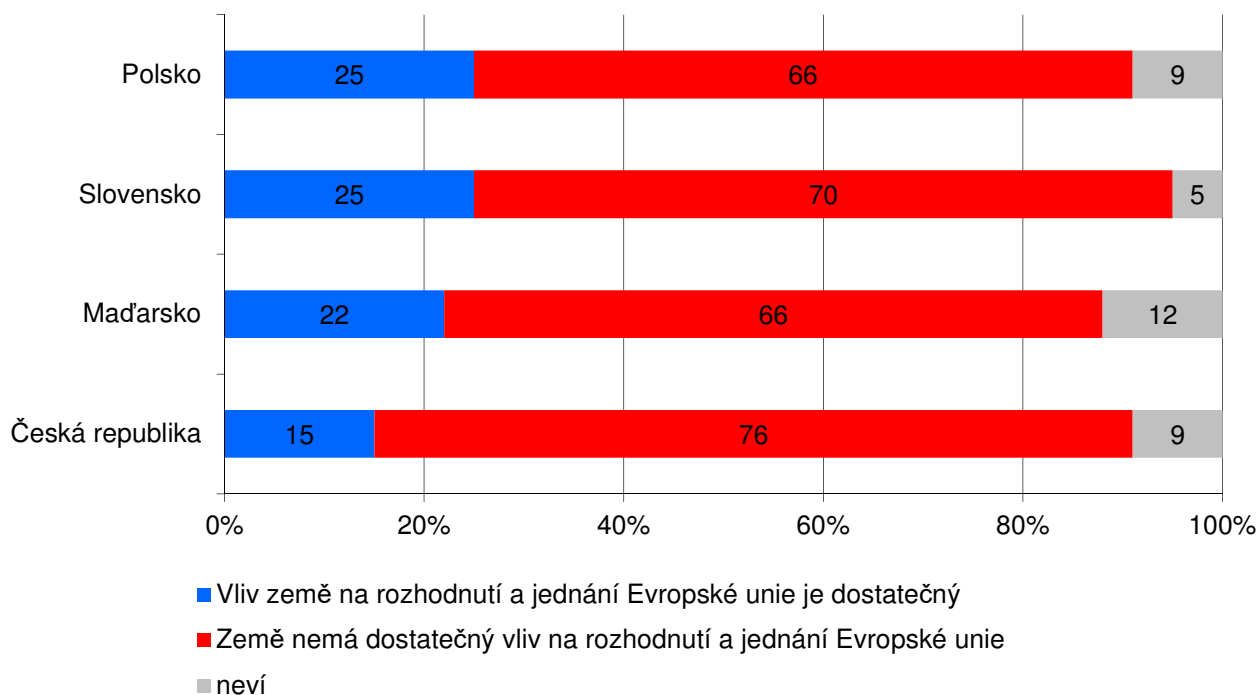
³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 14. do 23. 7. 2017 na reprezentativním souboru 1017 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 31. 5. do 4. 6. 2017. Dotazováno bylo 1012 respondentů ve věku od 18 let.

⁵ Znění otázky: „Souhlasíte, nebo nesouhlasíte Vy osobně se členstvím České republiky v Evropské unii? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte.“

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, ve všech čtyřech zemích poměrně jednoznačně převažuje souhlas s jejich členstvím v Evropské unii. Přesto mezi nimi v tomto ohledu existují významné rozdíly. Relativně nejsilnější podporu členství své země v EU vyjadřují Poláci, z nichž 88 % s tím souhlasí, v tom 52 % s tím „rozhodně souhlasí“ a 36 % „spíše souhlasí“. Nesouhlas s členstvím Polska v EU vyjádřilo jen 9 % Poláků, v tom 5 % „spíše“ a 4 % „rozhodně“. Poněkud méně rezolutní, byť stále více než čtyřpětinovou podporu členství země v EU vyjadřují Maďaři (82 %), ovšem mezi nimi již většina volí umírněnější variantu souhlasu (52 % „spíše souhlasí“), zatímco rozhodný souhlas vyjádřilo v porovnání s Polskem jen 30 % Maďarů. Tři z dvaceti (15 %) maďarských občanů s členstvím Maďarska v EU nesouhlasí, v tom 3 % „rozhodně“ a 12 % „spíše“. Zhruba tříčtvrtinovou (74 %) podporu má členství v EU u dotázaných na Slovensku, když 30 % s ním „rozhodně souhlasí“ a 44 % pak „spíše souhlasí“. Nesouhlas s členstvím Slovenska v EU vyjadřuje o málo více než pětina (22 %) Slováků, z nichž 7 % „rozhodně nesouhlasí“ a 15 % „spíše nesouhlasí“. Relativně nejslabší podporu členství země v EU vyjadřují čeští občané s podílem souhlasu pod hranicí tří pětín (56 %), přičemž rozhodný souhlas v ČR vyjádřilo jen 18 % oslovených a 38 % s členstvím země v EU „spíše souhlasí“. Podíl nesouhlasu mezi českými občany se pak blíží ke dvěma pětinám (39 %), když 17 % „rozhodně nesouhlasí“ a 22 % „spíše nesouhlasí“.

Graf 2: Vliv země na rozhodnutí a jednání EU⁶ (%)

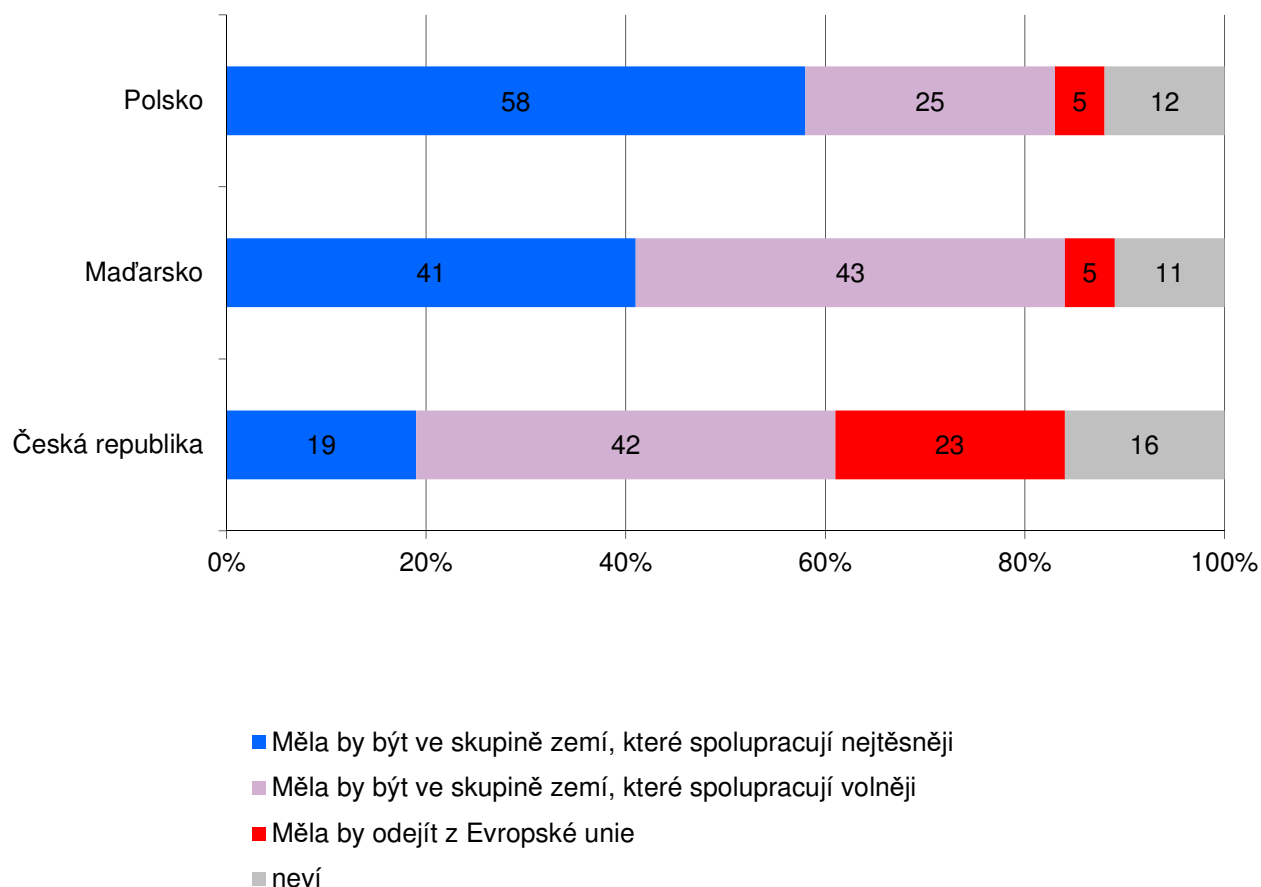

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. - 18. 6. 2017, 983 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 1. - 8. 6. 2017, 1020 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 14. - 23. 7. 2017, 1017 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 5. - 4. 6. 2017, 1012 respondentů starších 18 let.

Vliv své země na rozhodnutí a jednání Evropské unie (viz graf 2) hodnotí obyvatelé všech čtyř zemí převážně skepticky, přičemž mezi Poláky, Slováky a Maďary jsou zaznamenány rozdíly jen minimální. Čtvrtina Poláků a Slováků, respektive necelá čtvrtina Maďarů hodnotí vliv své země na rozhodnutí a jednání EU jako dostatečný, dvě třetiny v případě Polska a Maďarska a jen o málo více než dvě třetiny v případě Slovenska tento vliv pokládají za nedostatečný. V případě českých respondentů je podíl těch, kdo vliv země na rozhodnutí a jednání EU hodnotí jako dostatečný, oproti ostatním zemím ještě nižší, když dosahuje jen 15 %, naopak podíl těch, kdo vliv země na rozhodnutí a jednání EU pokládá za nedostatečný, je v ČR vyšší na úrovni tří čtvrtin (76 %).

⁶ Znění otázky: „Se kterým z následujících výroků více souhlasíte? Vliv České republiky na rozhodnutí a jednání Evropské unie je dostatečný, nebo Česká republika nemá dostatečný vliv na rozhodnutí a jednání Evropské unie.“

Graf 3: Kam by země měla patřit v případě vzniku dvourychlostní EU⁷ (%)

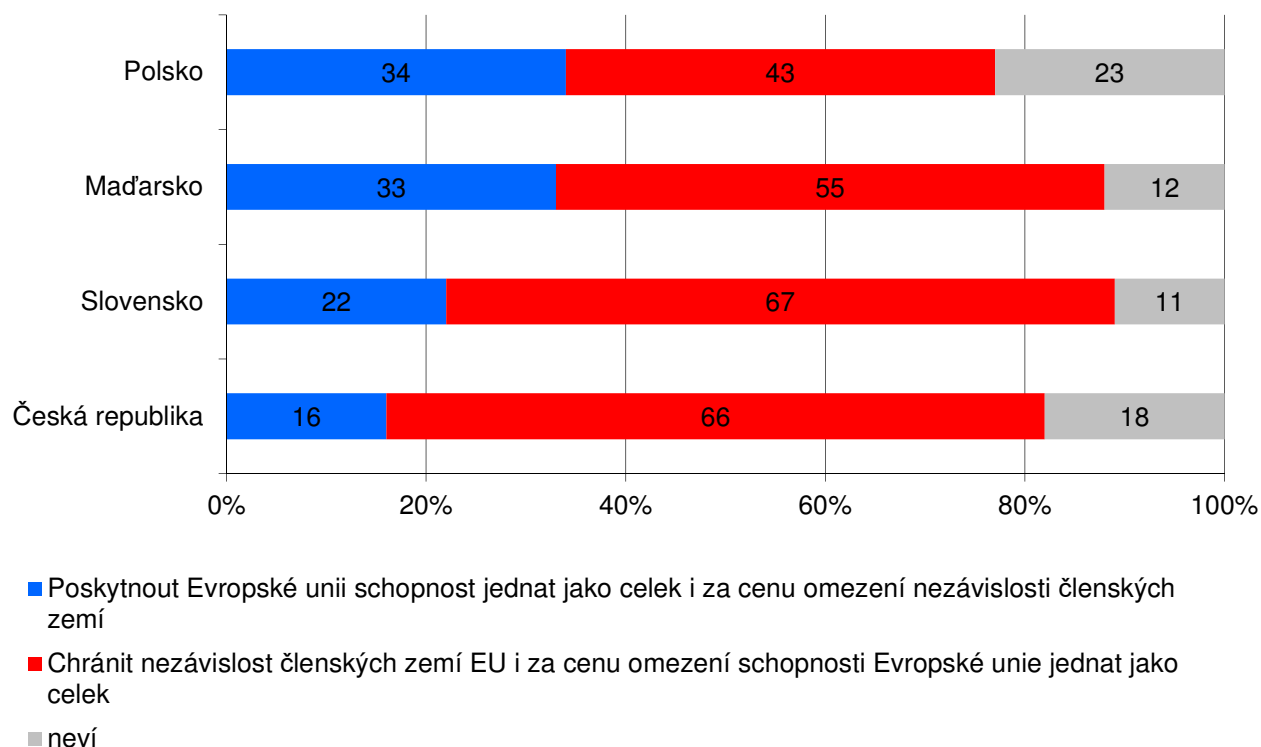
Pozn.: Na Slovensku byla otázka pokládána bez možnosti odpovědi „odejít z Evropské unie“. Z tohoto důvodu nejsou slovenská data s osatními plně srovnatelná. Mezi Slováci 36 % vybralo první skupinu zemí, 51 % se přiklonilo k druhé skupině a 13 % odpovědělo, že neví.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. - 18. 6. 2017, 983 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 1. - 8. 6. 2017, 1020 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 14. - 23. 7. 2017, 1017 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 5. - 4. 6. 2017, 1012 respondentů starších 18 let.

Třetí otázka bloku zjišťovala, ve které skupině zemí by občané chtěli vidět svoji zemi, pokud by se realitou stala tzv. dvourychlostní nebo i vícerychlostní Evropa (viz graf 3). Výsledky ukazují, že Poláci většinou preferují první skupinu zemí, které spolupracují nejtěsněji, což zvolily téměř tři pětiny (58 %) polských dotázaných, čtvrtina Poláků by upřednostnila druhou skupinu zemí, které spolupracují volněji, a jen 5 % Poláků si myslí, že za takových podmínek by Polsko mělo z Evropské unie odejít. Naopak v České republice s více než dvoupětinovým podílem (42 %) se nejpreferovanější variantou stala druhá skupina zemí, které spolupracují volněji, další téměř čtvrtina (23 %) se v takovém případě vyslovila pro odchod země z EU a jen necelá pětina (19 %) by upřednostnila první skupinu zemí, které spolupracují nejtěsněji. Maďaři jsou pak názorově mezi Poláky a Čechy, když podíly těch, kdo preferují první a druhou skupinu zemí, jsou statisticky vyrovnané na úrovni nepatrně převyšující dvě pětiny a podobně jako v Polsku jen 5 % respondentů se zde vyslovilo pro odchod země z EU. Na Slovensku byla příslušná otázka pokládána bez varianty eventuálního odchodu země z EU, takže výsledky v tomto případě nejsou plně srovnatelné. Nicméně i na Slovensku, podobně jako v ČR, je preferovanější druhá skupina zemí (51 %), i když první skupina má u Slováků vyšší podporu (36 %) než v České republice.

⁷ Znění otázky: „Často se mluví o dvourychlostní nebo dokonce vícerychlostní Evropě zemí, které spolu těsněji spolupracují, a těch, které jsou spojeny volněji. Je v zájmu České republiky být ve skupině zemí, které spolupracují nejtěsněji, být ve skupině zemí, které spolupracují volněji, odejít z Evropské unie?“

Graf 4: Je důležitější efektivnost EU nebo nezávislost zemí⁸ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. - 18. 6. 2017, 983 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 1. - 8. 6. 2017, 1020 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 14. - 23. 7. 2017, 1017 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 31. 5. - 4. 6. 2017, 1012 respondentů starších 18 let.

Poslední otázka pak zkoumala to, zda občané pokládají za důležitější schopnost Evropské unie jednat jako celek i na úkor nezávislosti členských zemí, nebo naopak nezávislost členských zemí i na úkor schopnosti EU jednat jako celek. Jak ukazují výsledky v grafu 4, ve všech čtyřech více či méně převládá názor, že důležitější je nezávislost členských zemí než schopnost EU jednat jako celek. Efektivnost jednání EU preferuje třetina Poláků (34 %) i Maďarů (33 %), naopak nezávislost členských zemí za důležitější pokládají více než dvě pětiny (43 %) Poláků (při poměrně vysokém, téměř čtvrtinovém podílu nerozhodnutých) a nadpoloviční většina (55 %) Maďarů. Mezi Slováky pak podpora efektivnosti EU i na úkor národní suverenity činí o málo více než pětinu (22 %), podíl těch, kdo upřednostňují nezávislost členských zemí i na úkor schopnosti EU jednat jako celek, tvoří dvě třetiny (67 %). Prakticky stejný podíl preference nezávislosti členských zemí byl zaznamenán i v České republice (66 %), ovšem při nižším, zhruba šestinovém (16 %) podílu těch, kdo preferují efektivnost EU jako celku, a vyšším podílu nerozhodných odpovědí.

Z podrobnější analýzy českých dat pak vyplynulo, že podpora členství země v EU roste se stupněm nejvyššího dokončeného vzdělání a se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Podle stranických preferencí souhlas s členstvím častěji vyjadřují voliči ODS či TOP 09, naopak nesouhlas byl silnější u voličů KSČM a rozhodnutých nevoličů. Voliči TOP 09 a KDU-ČSL poněkud častěji jako dostatečný hodnotí vliv ČR na rozhodnutí a jednání EU, opačný názor ve zvýšené míře vyjadřují stoupenci KSČM. Voliči ANO, TOP 09 a ODS v případě vzniku vícerychlostní Evropy poněkud častěji preferují první skupinu zemí, které spolupracují nejtěsněji, lidé preferující KSČM, dotázaní se špatnou životní úrovní a lidé se středním vzděláním bez maturity v takovém případě častěji volí odchod z EU. Voliči KSČM také výrazně častěji za důležitější označují nezávislost členských zemí i na úkor schopnosti EU jednat jako celek.

⁸ Znění otázky: „Co je podle Vašeho názoru nejdůležitější? Poskytnout Evropské unii schopnost jednat jako celek i za cenu omezení nezávislosti členských zemí, nebo chránit nezávislost členských zemí EU i za cenu omezení schopnosti Evropské unie jednat jako celek?“

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 18. 6. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>983</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>239</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>P.1, P.2, P.3, P.4</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pm170814</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. srpna 2017</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

í